

Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av postlagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av postlagen (RP 58/2022 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 42/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Aino Sipari, kommunikationsministeriet
- överinspektör Fanni Thessler, kommunikationsministeriet
- planerare Kaarle Vuorinen, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Sara Vänttinen, kommunikationsministeriet
- lagstiftningsråd Heini Färkkilä, justitieministeriet
- regeringsråd Minnamaria Nurminen, försvarsministeriet
- ledande expert Elina Auri, Skärgårdsdelegationen
- ledande expert Merja Saari, Transport- och kommunikationsverket
- beredskapschef Katja Ahola, Försörjningsberedskapscentralen
- chef för förvaltningstjänster Matti Happonen, Folkpensionsanstalten
- ledande expert Peter Karlsson, Konkurrens- och konsumentverket
- överinspektör Antti Wahlroos, skyddspolisen
- överinspektör Markus Kautto, Skatteförvaltningen
- stf. förvaltningsöverläkare Veli-Matti Ulander, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- direktör för samhällskontakter Timo Anttila, Posti Group Abp
- produktions- och utvecklingsdirektör, posttjänster Marko Enberg, Posti Ab
- jurist Päivi Rokkanen, Posti Ab
- affärsområdesdirektör Tuija Åkerman, Posti Ab
- verkställande direktör Marko Toivari, Jakeluyhtiö Suomi Oy
- journalistisk direktör, chefredaktör Pekka Mervola, Keskisuomalainen Oyj

Betänkande KoUB 22/2022 rd

- direktör Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland Oy
- försäljningschef Lasse Valkila, Sanomalehti Karjalainen Oy
- direktör Mikko Hoikka, Aikakausmedia ry
- konkurrensexpert Annaliisa Oksanen, Finlands näringsliv rf
- verkställande direktör Jukka Holmberg, Medieförbundet rf
- organisationschef Markku Möttönen, Synskadades förbund rf
- ordförande Heidi Nieminen, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry
- förbundssekreterare Jussi Saariketo, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry
- rådgivande jurist Tapio Haltia, Finlands Fastighetsförbund rf
- chefen för juridiska ärenden Ismo Huhtanen, Nyhetsmediernas förbund rf
- vice ordförande Elias Vartio, Handikappforum rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- riksdagens justitieombudsmans kansli
- arbets- och näringsministeriet
- Justiekanslersämbetet
- Dataombudsmannens byrå
- Centralhandelskammaren
- Finlands Journalistförbund rf.

Inget yttrande av

- Hilla Group Oyj
- PunaMusta Media Oyj.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i postlagen.

I stället för den nuvarande insamling och utdelning fem dagar i veckan som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska man övergå till insamling och utdelning tre dagar i veckan i enlighet med den möjlighet till avvikelse som anges i EU:s postdirektiv. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska vara skyldig att underrätta hushållen om sina insamlings- och utdelningsdagar och om ändringar i dem samt att upprätthålla information om insamlings- och utdelningsdagarna på sin webbplats. Det föreslås att det upphandlingsförfarande som föreskrivits för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster stryks ur lagen.

Dessutom införs ett tidsbundet statsunderstöd för tidningsutdelning i de områden där det inte finns någon morgondistribution av tidningar på kommersiella villkor och där det inte finns tillgång till heltäckande morgondistribution fem dagar i veckan. I de områden som omfattas av statsunderstödet för tidningsutdelning ska det under hela understödsperioden finnas fasta insamlings- och utdelningsdagar när det gäller skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Den rimliga täckning som är tillåten i prissättningen av de produkter som ingår i samhällsomfattande tjänster ska beräknas separat för varje enskilt produktslag som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Bestämmelserna om information om placeringen av postlådor revideras på så sätt

Betänkande KoUB 22/2022 rd

att den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska ge andra postföretag avgiftsfritt alla de adressuppgifter om den exakta placeringen av postlådorna som behövs för skötseln av företagets postverksamhet. För utlämnande av de exakta koordinaterna för postlådornas placering ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster få ta ut en rimlig avgift för att täcka sina kostnader.

Det föreslås att de i grundlagen angivna offentliga förvaltningsuppgifter som utförs av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster definieras och att bestämmelserna om delgivningsförfarandet preciseras. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har redan med stöd av den gällande lagen och den tidigare regleringen skött de offentliga förvaltningsuppgifter som avses i propositionen.

I lagen föreslås också tekniska ändringar och ändringar av ringa betydelse i bestämmelserna om anmälningsförfarande, leveransvillkor, utdelning, Transport- och kommunikationsverkets myndigande att meddela föreskrifter samt tvångsmedel.

Propositionen främjar en rättvis tillgång till posttjänster i hela landet, vilket i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering har lyfts fram som ett centralt mål, samtidigt som skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt postlagen bevaras. I enlighet med målen i regeringsprogrammet ska postutdelningen säkerställas i glest bebodda områden såväl i glesbygden som i skärgården enligt lagen om främjande av skärgårdens utveckling.

Lagen avses huvudsakligen träda i kraft hösten 2022, dock så att 2 § 11—14 punkten och 6 a kap. träder i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Utskottet anser att propositionen är behövlig eftersom mängden vanlig papperspost minskar i betydande grad. I huvudsak ställer sig utskottet bakom propositionens mål. Den föreslagna modellen med utdelning varannan dag anses vara en fungerande och nödvändig anpassningsmetod. Utskottet påpekar att förslaget inte innebär några ändringar när det gäller befordringstiden för de brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

(2) Ett av syftena med propositionen är att möjliggöra utdelning varannan dag. Orsaken är att postvolymen minskat kraftigt både i Finland och i de övriga nordiska länderna. Enligt utredning räcker pappersposten inte längre till för lönsam dagsutdelning varje vardag. Antalet försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna är ungefär 2 procent. Hushållen får brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna i genomsnitt en gång på tre veckor.

(3) Då branschen är tvungen att anpassa sig till den kraftiga volymminskningen blir det enligt uppgift möjligt att nå två viktiga mål när posten delas ut varannan dag. För det första kan dagsutdelningen ordnas på ett kostnadseffektivt sätt i de stadsområden där det finns ett överlappande nät

Betänkande KoUB 22/2022 rd

för morgondistribution av tidningar sju dagar i veckan. Dessutom är det väsentligt ur personalens synvinkel att utdelningen varannan dag möjliggör postutdelning som heltidsarbete.

(4) Dagsutdelningen fungerar i praktiken på så sätt att dagsposten delas ut inom samma postnummerområde olika dagar beroende på vecka. En viss vecka kan utdelningsdagarna vara måndag, onsdag och fredag, och veckan därpå tisdag och torsdag.

(5) Enligt uppgift utdelas och insamlas de försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna i enlighet med postlagen också då posten delas ut varannan dag. Om det finns försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna att dela ut, delas de ut i områden för morgondistribution minst tre dagar i veckan i enlighet med postlagen, som ändrades 2017. I fortsättningen ska de försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna enligt postlagen delas ut i hela landet minst tre dagar i veckan.

Delgivning

(6) Enligt bestämmelserna om antagandet gällande vanliga delgivningar i 59 § i förvaltningslagen (434/2003) ska mottagaren anses ha fått del av en handling som sänts som en vanlig delgivning den sjunde dagen efter det att handlingen sändes, om inte mottagaren visar att delfåendet skett vid en senare tidpunkt. Utgångspunkten är således att delgivningsförfarandet ska ordnas så att handlingen kan levereras inom denna tid.

(7) I ett tidigare utlåtande (GrUU 7/2017 rd) om en ändring av bestämmelserna om utdelningsdagar i postlagen (RP 272/2016 rd) understryker grundlagsutskottet att kommunikationsutskottet på grund av rättsskyddet och garantierna för god förvaltning, som tryggas i 21 § i grundlagen, bör säkerställa att lagförslaget inte väsentligen fördröjer leveransen av postförsändelser som skickas ut av myndigheter och som är relevanta med avseende på rättssäkerheten. Vid bedömningen av det dåvarande lagförslaget betonade grundlagsutskottet propositionens argument att de ändringar som då föreslogs om en flexiblere kvalitetsnorm för de samhällsomfattande tjänsterna inte ansågs få konsekvenser för exempelvis det anhängiggörande av myndighetsärenden, de begäranden om utredning eller svar på dessa eller det delgivande av beslut som sker skriftligen, eftersom dessa brev inte hör till de produkter som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Vidare konstaterade kommunikationsutskottet i sitt betänkande att kommunikationsministeriet dessutom har noterat att en flexiblere kvalitetsnorm för de samhällsomfattande tjänsterna möjliggör större flexibilitet endast i fråga om utdelningen av de brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Förslagen i propositionen anses inte få konsekvenser för till exempel myndighetsärenden som anhängiggörs, begäranden om utredning som görs och svar på dessa som ges eller beslut som delges per brev, eftersom dessa brev inte hör till de produkter som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

(8) Frågan om hur befordringstiden för delgivningsbrev ändras till följd av de ändringar som föreslås i de samhällsomfattande tjänsterna har enligt uppgift ett starkt samband med 124 § i grundlagen och de villkor som anges där: för att någon annan än en myndighet ska kunna sköta en offentlig förvaltningsuppgift, det vill säga delgivningsförfarandet, får rättssäkerheten och en god förvaltning inte äventyras. Detta innebär att Posti Ab:s verksamhet ska ordnas så att det delgivningsantagande som föreskrivs i förvaltningslagen uppfylls. Det har påpekats för utskottet att

Betänkande KoUB 22/2022 rd

också i laglighetsövervakningspraxis redan 2018 aktualiserades frågan om hur det kan säkerställas att det lagstadgade delgivningsförfarandet är korrekt (EOAK/2959/2017).

(9) Enligt uppgift kan den gällande bestämmelsen anses omfatta tjänsteansvaret för hela delgivningsuppdraget i fråga om uppdraget såväl som tjänsteansvaret. Således går den föreslagna ändringen till dessa delar ut på att förtydliga lagstiftningen utan att ändra nuläget.

(10) Enligt den utredning som utskottet fått orsakar modellen med utdelning varannan dag inga dröjsmål i postutdelningen, utan endast utdelningens rytm i produktionsprocessen förändras. Brev, till exempel myndighetsbrev, och tidningar delas även framöver ut i enlighet med den befordringstid och de servicelöften som överenskommits med avsändarkunderna. Utskottet har erfarenhet att vanligtvis delas Economybrev från myndigheter ut den fjärde eller femte dagen efter att de postats och Prioritybrev ut den andra eller tredje dagen efter att de postats. Också befordringstiden och servicelöftena för värdebrevstjänster, bland annat rekommenderade brev och brev med mottagningsbevis, förverkligas inom de nya områden där utdelningen sker varannan dag. De av utskottet utfrågade aktörer som är viktiga med avseende på delgivningsbrev har inte heller sett några nämnvärda problem när det gäller befordringstiden.

(11) Enligt grundlagsutskottets utlåtande GrUU 7/2017 rd — RP 272/2016 rd bör det säkerställas att lagförslaget inte väsentligen fördröjer leveransen av postförsändelser som skickas ut av myndigheter och som är relevanta med avseende på rättssäkerheten. Om utdelningsdagarna är färre än tre i veckan, är det i praktiken omöjligt att genomföra denna befordringstid alla vardagar på grund av insamlingsskyldigheten, menade kommunikationsutskottet i sitt betänkande KoUB 9/2017 rd utifrån en utförlig utredning från kommunikationsministeriet. Således var det inte ett alternativ att införa utdelning en eller två gånger i veckan och det skulle inte ha motsvarat lagens syfte.

(12) Utifrån en nu erhållen utredning anser utskottet att den föreslagna ändringen i princip inte äventyrar befordringstiden så att antagandet om delfående enligt förvaltningslagen behöver ändras. Utskottet anser dock att befordringstiden måste följas upp för att inte postförsändelser som sänts av myndigheter och som är relevanta för rättssäkerheten, såsom delgivningsbrev, ska fördröjas väsentligt. Utskottet föreslår därför att riksdagen godkänner ett uttalande där riksdagen förutsätter

att statsrådet noga bevakar befordringstiderna för postutdelningen för att inte postförsändelser som sänts av myndigheter och som är relevanta för rättssäkerheten ska fördröjas eller komma fram senare på grund av utdelningen och att statsrådet vid behov vidtar både praktiska och lagstiftningsmässiga åtgärder.

Stöd för tidningsutdelning

(13) Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att propositionen väger in ett stöd till tidningar som delas ut minst tre dagar i veckan och som påverkas av ändringen av utdelningsfrekvensen. Utskottet påpekar att det föreslagna stödet inte omfattar tidningar som ges ut mer sällan än tre gånger i veckan. Många av dessa är så kallade lokaltidningar, som har stor betydelse för informationsförmedlingen i olika regioner. Situationen för lokaltidningar med prenumaranter påverkas

Betänkande KoUB 22/2022 rd

av propositionen, eftersom de tidigare fasta utdelningsdagarna försvinner i och med utdelningen varannan dag och posten kan byta utdelningsdagar. När det gäller lokaltidningar kan ändringen i utdelningen således anses orsaka en medial omvälvning.

(14) Utskottet ser det som angeläget att garantera lokaltidningarnas roll i informationsförmedlingen. Därför anser utskottet att det är nödvändigt att statsrådet lämnar en proposition som tryggar lokaltidningarnas ställning. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande där riksdagen förutsätter

att statsrådet bereder en lag om mediestöd som syftar till att trygga lokaltidningarnas betydelsefulla roll i informationsförmedlingen.

Utlämnande av uppgifter om adresser och placering av postlådor

(15) Sakkunniga har lyft fram frågan om utlämnandet av uppgifter om adresser och placering av postlådor. Å ena sidan har det ansetts att de föreslagna ändringarna kan underlätta för konkurrenter att få information och därmed öka konkurrensen till exempel i utdelningen av företagsbrev. Likaså har det ansetts att ändringarna kan bedömas främja nya företags inträde på marknaden och deras möjligheter att bedriva verksamhet. Det har dock också bedömts att kravet på kostnadsfritt utlämnande av uppgifter konkurrensrättsligt skulle vara diskriminerande vid öppen konkurrens och i affärsverksamhet på marknadsvillkor.

(16) Å andra sidan har de föreslagna bestämmelserna ansetts vara oklara och kräva precisering. Vidare har det ansetts att det bör ankomma på de ansvariga myndigheterna, dvs. säkerhetsmyndigheterna, att bedöma om till exempel den nationella säkerheten eller försvaret kan äventyras.

(17) Utifrån inkommen utredning har utskottet ändrat bestämmelserna närmare på det sätt som framgår av detaljmotiveringen.

Skärgårdsutdelning

(18) Vid sakkunnighörandet understöddes förslaget att svårtillgängliga skärgårdsområden ska definieras. De ändringar som syftar till att förtydliga lagstiftningen och göra den mer begriplig har backats upp i och med att de förtydligar rättsläget och minskar meningsskiljaktigheterna vid tolkningen. Enligt erhållen utredning förutsätter den föreslagna ändringen av definitionen av ett svårtillgängligt område att närings-, trafik- och miljöcentralen eller de serviceproducenter inom förbindelsefartygstrafiken som konkurrensutsätts av centralen inte börjar ta ut ersättningar av Posti Ab för försändelser till öarna med förbindelsefartyg eller alternativt börjar kräva att postutdelaren åker med fartyg för att dela ut brev på öarna. Annars skulle postutdelningen i skärgårdsområdena hamna i en oskälighets situation till exempel i och med att transportkostnaderna ökar. Sakkunniga har framhållit att distributionen i svårtillgängliga skärgårdsområden bäst tryggas genom att staten upprätthåller en tillräckligt tät trafik med förbindelsefartyg och vajerfärjor i skärgården, så att brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna kan delas ut tre dagar i veckan. Enligt lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981) ska staten och kommunerna svara för ordnandet av förbindelsefartygstrafik.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

(19) Omfattningen av förbindelsefartygstrafiken i skärgårdsområdena grundar sig för närvarande på en ändamålsenlighetsprövning som den behöriga myndigheten har gjort. Det finns inga bestämmelser i lag om posttransport med förbindelsefartygstrafik. Enligt tillgänglig information transporteras under vardagar på de förbindelsefartygsrutter som förvaltas av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland post i samband med andra transporter till de öar som finns längs förbindelsefartygsrutten. Enligt Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland har en sådan princip skrivits in i servicenivåkraven i serviceavtalen för förbindelsefartygsrutterna eller i de servicebeskrivningar som är avtalsdokument. Om ett förbindelsefartyg inte har något annat transportbehov till öarna under en tur enligt tidtabellen, kör fartyget enligt erhållen information inte enbart för att transportera post. Däremot ska posten transporteras i samband med följande tur som körs.

DETALJMOTIVERING

21 §. Delgivningsförfarande. Posti Ab har genom lag ålagts att se till att de i lag förskrivna delgivningsförfarandena, som betraktas som offentliga förvaltningsuppgifter, kan användas i hela landet.

Genomförandet av delgivningsförfarandet och tillhandahållandet av det är en central samhällsuppgift. Ett fungerande delgivningsförfarande är mycket betydelsefullt med tanke på hela myndighetsverksamheten och den offentliga förvaltningen samt medborgarnas och företagens rättskydd.

I en stor del av förvaltningsärendena sker anhängiggörandet av ärenden, begäran om utredning och svaren på dem samt delgivningen av beslut per post. Förvaltningslagen (434/2003) stiftades efter det att den gällande postlagen stiftades och där föreskrevs vanlig delgivning (per brev) som primärt delgivningssätt. Bestämmelserna om delgivning i förvaltningslagen tillämpas på delgivning av alla förvaltningsbeslut, om inte något annat föreskrivs. Bestämmelser om delgivning per post eller genom förfarande med mottagningsbevis finns dessutom i flera andra lagar. Dessutom har det inom många förvaltningsområden som utgångspunkt föreskrivits att beslut som sänds för bevislig delgivning ska verkställas som vanlig delgivning, vilket ytterligare ökar antalet vanliga delgivningar. Som exempel kan nämnas alla FPA-beslut om förmåner, beslut om avgifter för trafikförseelse enligt vägtrafiklagen samt merparten av Skatteförvaltningens beslut.

Justitieministeriet har vid sakkunnighörandet betonat att ändringarna i fråga om utdelnings- och insamlingsdagarna inte får ha någon negativ inverkan på verkställandet av delgivningen särskilt med beaktande av de rättsobjekt som tryggas i 21 § i grundlagen (731/1999), bland annat en snabb behandling och rättsskydd. Följaktligen bör 21 § 1 mom. i lagförslaget preciseras med ett krav på behandling på behörigt sätt. Utskottet har riktat motsvarande krav också till i 2 mom. avsedda aktörer som genom avtal sköter en delgivningsuppgift.

Bestämmelserna om delgivningsförfarande i postlagen (415/2011) gäller den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Således är det genom skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt postlagen som ansvaret för att delgivningsförfarandet kan genomföras och användas ankommer på den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Det är dock inte

Betänkande KoUB 22/2022 rd

motiverat att endast den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster åläggs att sköta den offentliga förvaltningsuppgift som gäller delgivningsförfarandet och det tjänsteansvar som följer av det, eftersom myndigheterna fritt kan konkurrensutsätta sina tjänsteleverantörer och välja också ett annat postföretag än tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster som brevtudlare. Om skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift och tjänsteansvaret inte utsträcks till att gälla också delgivningar som med stöd av avtal som andra postföretag ingått med myndigheterna sänds som vanliga brev, gäller tjänsteansvaret i enlighet med grundlagsutskottets utlåtandepraxis inte hela den offentliga förvaltningsuppgiften. Tjänsteansvar kan inte begränsas endast till utövning av offentlig makt i samband med en offentlig förvaltningsuppgift, utan det ska i avsaknad av en allmän bedömning av statsrådet formuleras på sedvanligt sätt att gälla hela den offentliga förvaltningsuppgiften (GrUU 47/2021 rd). Utskottet har därför utvidgat tjänsteansvarsskyldigheten till att gälla också personer som är anställda hos ett företag som med stöd av ett avtal med den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster tillhandahåller kunder tjänster som tillhandahålls av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

35 b §. Skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster i fråga om tidningsutdelning. Enligt justitieministeriet verkar paragrafens 1 och 3 mom. överlappa varandra och eventuellt skapa förvirring, eftersom det i båda föreskrivs något annorlunda om innehållet i skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster. Utskottet har därför slagit samman momenten. Det nuvarande 4 mom. blir därmed 3 mom.

35 c §. Transport- och kommunikationsverkets marknadsanalys. Det har påpekats för utskottet att myndigheten enligt 2 mom. ska ge de distributionsföretag som är verksamma på marknaden tillfälle att anmäla sina befintliga nät för morgondistribution samt de tidningar som delas ut utanför näten för morgondistribution, upplagorna för dessa tidningar samt pris- och kostnadsnivån. Det är dock fråga om myndighetens utredningsskyldighet för genomförande av marknadsanalys, och därför bör bestämmelsen formuleras på annat sätt. Utskottet har ändrat 2 mom. så att verkets utredningsskyldighet för genomförande av marknadsanalys framgår bättre av bestämmelsens ordalydelse.

Bestämmelserna i 3 mom. måste enligt justitieministeriet preciseras till den del det i den föreslagna regleringen är fråga om att vinna ett urvalsförfarande. Det förblir oklart om man genom regleringen har försökt uttrycka förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd. Detta urvalsförfarande förblir enligt justitieministeriet obestämt i propositionen, och därför är det nödvändigt att precisera eller rätta bestämmelserna till dessa delar. Utskottet har förtydligat momentet genom att stryka dess sista mening.

35 d §. Beviljande av statsunderstöd för tidningsutdelning. Bestämmelserna i 1 mom. måste enligt utredning preciseras till den del det i den föreslagna regleringen är fråga om att vinna ett urvalsförfarande. Enligt uppgift förblir det oklart om man genom regleringen har försökt uttrycka förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd. Urvalsförfarandet förblir obestämt i propositionen. Utskottet har därför preciserat regleringen så att statsunderstöd kan beviljas ett enda distributionsföretag på det sätt som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

Utskottet har även strukit 4 mom. eftersom det är onödigt.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

35 e §. Allmänna förutsättningar för statsunderstöd för tidningsutdelning. Eftersom 35 b § 3 mom. har strukits har utskottet ändrat hänvisningen i 4 mom. så att den gäller 35 b § 2 mom.

Enligt justitieministeriet verkar bemyndigandet att utfärda förordning delvis överlappande och därmed onödigt med tanke på det bemyndigande att utfärda förordning som redan finns i 8 § i statsunderstödslagen. Därför stryker utskottet 5 mom. om bemyndigande att utfärda förordning som onödigt.

35 g §. Särskild skyldighet för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att genomföra tidningsutdelning enligt skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster. Enligt justitieministeriet bör bestämmelserna om tidsfristen för skyldigheten enligt den föreslagna 35 § finnas på lagnivå och inte bara i specialmotiveringen. Utskottet har därför fogat en bestämmelse om en tidsfrist på högst två år till 1 mom.

Utskottet har korrigerat den felaktiga hänvisningen till bestämmelser i 2 mom. så att den gäller 35 b §.

I specialmotiveringen till 4 mom. konstateras följande som princip för ersättningar för kostnaderna för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla tjänster: "Kostnaderna kan ersättas till den del de inte täcks av de avgifter som tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster tar ut av utgivarna enligt den rimliga prisnivå som Transport- och kommunikationsverket bestämt." Enligt justitieministeriet framgår detta inte av den föreslagna regleringen, och verkets obestämda prövningsrätt är problematisk med tanke på näringsfriheten för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Utskottet har därför preciserat bestämmelsen så att den motsvarar motiveringen.

37 §. Postnummersystemet. Enligt justitieministeriet bör ordalydelsen i bestämmelsen om tjänsteansvar i 37 § i postlagen preciseras så att den på det sätt som den straffrättsliga legalitetsprincipen förutsätter är exakt och noggrant avgränsad. Därför har utskottet preciserat ordalydelsen så att den gäller de uppgifter i anslutning till upprätthållandet av postsystemet som nämns i paragrafen.

38 §. Adressregister. Sakkunniga har påpekat att med beaktande av bestämmelserna i dataskyddsförordningen och särskilt den personuppgiftsansvariges ansvar enligt artikel 24 i den förordningen har den personuppgiftsansvarige direkt den rätt och skyldighet som följer av dataskyddsförordningen att inte lämna ut uppgifter om en identifierad eller identifierbar fysisk person i en situation där utlämnandet av uppgifterna skulle äventyra skyddet för personuppgifter. I de situationer som avses i den föreslagna bestämmelsen kan postföretaget eller Transport- och kommunikationsverket således inte besluta om utlämnande av personuppgifter, om beslutet kan äventyra dataskyddet. Det finns inget nationellt handlingsutrymme här och därför kan det inte nationellt föreskrivas något annat. Dataskyddet bör således inte upprepas i den nationella lagen, och därför har utskottet strukit hänvisningen till dataskydd.

Ett postföretag som förvaltar ett adressregister och ett företag som avtalat med detta om att förvalta adressregistret ska på begäran lämna ett annat postföretag en adressats namn- och adressuppgifter som de fått av adressaten eller av myndigheten samt uppgifter om uppdrag som gäller

Betänkande KoUB 22/2022 rd

ändringar i utdelningen, om det andra postföretaget behöver dem för skötseln av sin postverksamhet, står det i 4 mom.

Enligt uppgift bör det åligga de ansvariga myndigheterna, dvs. säkerhetsmyndigheterna, att bedöma om till exempel den nationella säkerheten eller försvaret kan äventyras när uppgifter lämnas ut. Utskottet anser därför att det är viktigt att utlämnandet av uppgifter inte äventyrar den nationella säkerheten eller försvaret. Därför har utskottet till 5 mom. fogat en bestämmelse om att Transport- och kommunikationsverket ska göra en bedömning i frågan tillsammans med säkerhetsmyndigheterna.

39 §. Konstruktioner och uppgifter om placeringen som används vid utdelningen. Som det nämns ovan i fråga om 38 § är dataskyddsförordningen direkt tillämplig rätt och bestämmelser om dataskydd ska inte utfärdas på nytt i den nu aktuella lagen. I de situationer som avses i den föreslagna bestämmelsen kan Transport- och kommunikationsverket eller den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster således inte besluta om utlämnande av personuppgifter, om beslutet kan äventyra dataskyddet. Utskottet har därför strukit hänvisningen till dataskydd.

I lagförslaget föreslås det att 39 § 2 mom. ändras i fråga om skyldigheten för den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster att ge information. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska avgiftsfritt ge andra postföretag alla de adressuppgifter om placeringen av postlådorna som behövs för skötseln av deras postverksamhet. För utlämnande av exakta uppgifter om koordinaterna för postlådornas placering får den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ta ut en rimlig avgift av andra postföretag för att täcka sina kostnader.

Utskottet anser därför att det är viktigt att utlämnandet av uppgifter inte äventyrar den nationella säkerheten eller försvaret. På samma sätt som i fråga om 38 § 5 mom. har utskottet till 3 mom. fogat en bestämmelse om att Transport- och kommunikationsverket ska göra en bedömning i frågan tillsammans med säkerhetsmyndigheterna.

41 §. Leveransvillkor för samhällsomfattande tjänster. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 42/2022 rd tagit upp leveransvillkoren för samhällsomfattande tjänster. Fastställandet av leveransvillkor hör enligt utskottet enbart till den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, och det föreslås inga lagstadgade begränsningar för tillhandahållarens rätt att fastställa och ändra villkoren. Grundlagsutskottet anser att bestämmelsen bör kompletteras exempelvis så att leveransvillkoren inte får innehålla villkor eller begränsningar som är oskäliga för användaren av posttjänsterna.

Enligt utredning till utskottet har det också i andra lagar som gäller skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster använts skälighetsklausuler enligt vilka leveransvillkoren inte får innehålla oskäliga villkor eller bestämmelser. Utskottet har därför preciserat bestämmelsen på det sätt som grundlagsutskottet föreslagit så att leveransvillkoren inte får innehålla villkor eller begränsningar som är oskäliga för användaren av posttjänsterna. Utskottet föreslår att preciseringen blir ett nytt 3 mom., varvid 3 och 4 mom. i propositionen blir 4 och 5 mom.

43 §. Utdelning. Utskottet har preciserat förutsättningarna för att bestämma utdelningsställe i fråga om funktionsförmågan så att de gäller rörelsehinder eller nedsatt funktionsförmåga.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

Enligt erhållen utredning har det förekommit betydande problem med tillgången till tjänster, eftersom ändringen endast har kunnat göras genom identifiering i webbtjänsten. Vid sakkunnighörandet har det föreslagits bli en central serviceprincip i postlagen att även om många ärenden för närvarande i första hand kan skötas på webben, ska det också finnas andra tillgängliga kanaler för att uträtta ärenden. Utskottet har därför lagt till en bestämmelse om att begäran om anpassning av utdelningsplatsen ska kunna framställas på ett för den sökande lämpligt och tillgängligt sätt.

48 §. Transport- och kommunikationsverkets rätt att meddela föreskrifter. I definitionen av Transport- och kommunikationsverkets rätt att meddela föreskrifter har utskottet i enlighet med 43 § lagt till rörelsehinder parallellt med nedsatt funktionsförmåga i den finska lagtexten.

Ikraftträdandebestämmelsen. Enligt utredning avses lagen träda i kraft den 1 oktober 2023.

Men avsikten är att 2 § 11—14 punkten och 6 a kap. ska träda i kraft så snart som möjligt. Därför har utskottet strukit datumet den 1 juli 2022 för de sistnämnda punkterna och lämnat det tomt, vilket innebär att datumet kan fastställas i samband med att lagen stadfästs.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 58/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner 2 uttalanden. (Utskottets förslag till uttalanden)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring och temporär ändring av postlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i postlagen (415/2011) 1 § 3 mom., 2 § 10 punkten samt 4, 17, 18, 21, 26, 37, 38, 39, 41, 43, 48, 55 och 75 §, av dem 1 § 3 mom. och 75 § i lag 1060/2019, 4, 17, 18, 37, 43, 48 och 55 § sådana de lyder i lag 997/2018 samt 26 och 41 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 614/2017 samt 38 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 614/2017 och 189/2019, och

fogas temporärt till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 408/2016, nya 11—14 punkter och temporärt till lagen ett nytt 6 a kap. som följer:

Betänkande KoUB 22/2022 rd

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på tillhandahållande av tjänster som gäller

- 1) tidningar och tidskrifter, med undantag av 6 a kap. om statsunderstöd för tidningsutdelning,
- 2) oadresserade försändelser,
- 3) brevårsändelser, om verksamheten är småskalig, dess ekonomiska betydelse är ringa och dess omfattning sådan att den inte är av väsentlig betydelse för tillgången till samhällsomfattande tjänster,
- 4) kurirtjänst för brevårsändelser,
- 5) postpaket som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, eller
- 6) postverksamhet som behövs för en näringsidkares egen verksamhet eller som hänför sig till den.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

-
- 10) *adressat* en person som finns antecknad på en brevårsändelse eller ett postpaket och som försändelsen är adresserad till,
 - 11) *tidning* en avgiftsbelagd tidning som är möjlig att prenumerera på och som utkommer minst tre vardagar i veckan och som innehåller nationellt nyhetsmaterial eller lokalt nyhetsmaterial som gäller ett område som omfattas av urvalsrförandet för statsunderstödet för tidningsutdelning,
 - 12) *morgondistribution* sådan tidningsutdelning minst fem dagar i veckan som börjar på natten och vanligen avslutas före klockan 7,
 - 13) *nät för morgondistribution* det område som bildas av de utdelningsställen till vilka adressaten, om denne så önskar, har möjlighet att få en tidning som morgondistribution,
 - 14) *understödsberättigande område* ett sådant av Transport- och kommunikationsverket bestämt område där det inte finns något nät för morgondistribution av tidningar på kommersiella villkor och inte tillgång till en heltäckande morgondistribution fem dagar i veckan.

4 §

Anmälningsförfarande

Postföretag ska göra en anmälan till Transport- och kommunikationsverket innan deras postverksamhet inleds.

En anmälan ska innehålla företagets företags- och organisationsnummer, adress och uppgifter om kontaktpersoner samt en beskrivning av verksamheten. Beskrivningen bör åtminstone innehålla postföretagets verksamhetsområde och kundgrupp. Transport- och kommunikationsverket

Betänkande KoUB 22/2022 rd

får meddela närmare föreskrifter om de uppgifter som ska lämnas, om anmälningens form och om hur den ska lämnas in.

Postföretag ska utan dröjsmål underrätta Transport- och kommunikationsverket om ändringar i de uppgifter som lämnats i den anmälan som avses i 1 och 2 mom. och om avslutande av postverksamheten.

Om ett postföretag inte längre, av någon orsak som inte kunnat förutses, kan tillhandahålla sina kunder tjänster enligt leveransvillkoren, ska företaget utan dröjsmål eller senast två veckor innan tjänsten upphör meddela sina kunder samt Transport- och kommunikationsverket att tjänsten upphör.

17 §

Insamling, utdelning och informationsskyldighet som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna

Brevförsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska samlas in och delas ut tre vardagar i veckan, med undantag av söckenhelger, med iakttagande av kvalitetsnormen enligt 19 § för samhällsomfattande tjänster.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster är skyldig att informera hushållen om sina insamlings- och utdelningsdagar samt ändringar i dem. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster är dessutom skyldig att upprätthålla information om insamlings- och utdelningsdagarna på sin webbplats.

Undantag från den insamlings- och utdelningsskyldighet som föreskrivs i 1 mom. får göras, om insamling eller utdelning av post förhindras av orsaker som beror på adressaten, lag, trafikavbrott eller andra motsvarande oöverstigliga hinder som inte har kunnat beaktas vid postutdelningen.

Avsändare ska ha möjlighet att på ett insamlingsställe som ligger på ett rimligt avstånd från bostaden lämna in de brevörsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna för att transporteras av postföretaget.

Postpaket ska delas ut inom rimlig tid med iakttagande av kvalitetsnormen enligt 19 §. Vid utdelning av försändelser som ska kvitteras och vid utdelning av postpaket kan ankomsttider användas.

18 §

Undantag från insamlings- och utdelningsfrekvensen

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har rätt att göra undantag från den insamlings- och utdelningsfrekvens som föreskrivs i 17 § om det är fråga om hushåll i svårtillgängliga skärgårdsområden. Som svårtillgängligt skärgårdsområde kan betraktas ett område för vilket det inte finns färje- eller förbindelsefartygstrafik enligt tidtabell året om minst en gång varje sådan insamlings- och utdelningsdag för samhällsomfattande tjänster som avses i den paragrafen. Insamling och utdelning ska för dessa hushåll ske åtminstone en gång i veckan. Undantaget får omfatta sammanlagt högst 500 hushåll i hela landet.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska årligen lämna Transport- och kommunikationsverket uppgift om antalet hushåll som avses i 1 mom. och var de är belägna. Transport- och kommunikationsverket ska vid behov fatta beslut om vilka hushåll som får omfattas av det undantag som gjorts från insamlings- och utdelningsfrekvensen.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska utan dröjsmål underrätta den adressat som omfattas av undantaget när postpaket eller försändelser från en myndighet ankommer. Adressaten ska underrättas senast den tredje dagen från försändelsens ankomst, om adressaten är anträffbar per telefon, e-post eller på något annat sätt.

21 §

Delgivningsförfarande

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska se till att det delgivningsförfarande per post som föreskrivs i lag kan användas och **på behörigt sätt** genomföras i hela landet. ~~En delgivning per post ska vara framme senast inom den tidsfrist för delgivningsförfarandet som föreskrivs i lag.~~

n myndighet kan avtala om genomförande av ett sådant delgivningsförfarande per post som föreskrivs i lag också med ett annat postföretag än den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. En myndighet kan ingå ett sådant avtal endast med ett sådant postföretag som har förutsättningar att sköta denna uppgift **på behörigt sätt**.

På personer som är anställda hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster **eller hos ett företag som med stöd av ett avtal som företaget ingått med den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster tillhandahåller kunder tjänster som tillhandahålls av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster** och på personer som är anställda hos ett företag som har ingått ett i 2 mom. avsett avtal med en myndighet tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

26 §

Prissättning av samhällsomfattande tjänster

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska prissätta sina posttjänster så att prissättningen av varje samhällsomfattande tjänst är rimlig, öppen för insyn och icke-diskriminerande.

Information om ändringar i prissättningen ska lämnas till allmänheten och kunderna minst en månad innan ändringen sker.

6 a kap.

Statsunderstöd för tidningsutdelning

35 a §

Syftet med statsunderstödet för tidningsutdelning

Syftet med statsunderstödet för tidningsutdelning är att skapa förutsättningar för tidningsutdelning fem vardagar i veckan i områden där det inte finns något nät för morgondistribution av tid-

Betänkande KoUB 22/2022 rd

ningar på kommersiella villkor och inte heller finns tillgång till en heltäckande morgondistribution fem dagar i veckan, och på detta sätt främja tillgången till samhälleligt viktig informationsförmedling, stödja mångfald inom nyhetsverksamheten samt en högklassig och mångsidig informationsförmedling.

På statsunderstöd för tidningsutdelning tillämpas statsunderstödslagen (688/2001), om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

35 b §

Skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster i fråga om tidningsutdelning

Skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster inbegriper tidningsutdelning ~~de~~ två vardagar i veckan ~~då det i de~~ understödsberättigande områdena ~~inte finns i 3 kap. föreskriven utdelning enligt skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.~~

Transport- och kommunikationsverket ålägger skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster i sitt understödsbeslut om statsunderstödet, i vilket också tidpunkten för när skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster inträder och dess varaktighet bestämts.

~~Verksamheten enligt skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster består av tidningsutdelning de dagar då det i de stödberättigande områdena inte finns i 3 kap. föreskriven utdelning enligt skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.~~

Statsunderstöd kan betalas endast för den tid skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster föreligger.

35 c §

Transport- och kommunikationsverkets marknadsanalys

Innan urvalsförfarandet för statsunderstödet för tidningsutdelning inleds ska Transport- och kommunikationsverket göra en marknadsanalys, av vilken framgår de områden som inte omfattas av något nät för morgondistribution av tidningar, de tidningar som delas ut i dessa områden, upplagorna för dessa tidningar samt pris- och kostnadsnivån.

Transport- och kommunikationsverket ~~ska utreda omfattningen av de på marknaden verksamma distributionsföretagens~~ nät för morgondistribution, de tidningar som delas ut utanför näten för morgondistribution, upplagorna för dessa tidningar samt pris- och ~~kostnadsskillnaderna.~~

Transport- och kommunikationsverket bestämmer utifrån marknadsanalysen de områden där det inte finns något nät för morgondistribution av tidningar på kommersiella villkor och inte heller finns tillgång till en heltäckande morgondistribution fem dagar i veckan. I marknadsanalysen bestämmer Transport- och kommunikationsverket de understödsberättigande områdena. ~~De distributionsföretag som vunnit urvalsförfarandet i sådana områden som bestäms av Transport- och kommunikationsverket kan efter urvalsförfarandet beviljas statsunderstöd för tidningsutdelning.~~

Transport- och kommunikationsverket ska årligen granska till vilka delar det har uppstått eller gjorts ändringar i näten för morgondistribution av tidningar samt vid behov bestämma de understödsberättigande områdena på nytt.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

35 d§

Beviljande av statsunderstöd för tidningsutdelning

Transport- och kommunikationsverket kan på ansökan bevilja statsunderstöd i de understödsberättigande områdena enligt vad som närmare föreskrivs i statsunderstödslagen. Statsunderstöd kan beviljas ett distributionsföretag per understödsberättigande område som närmare bestäms av Transport- och kommunikationsverket och för högst två år åt gången.

Statsunderstöd kan beviljas endast för utdelning sådana vardagar då området inte har i 17 § avsedd utdelning som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Statsunderstöd beviljas årligen inom ramen för den finansiering som står till förfogande i statsbudgeten.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster får inte under understödsperioden göra ändringar i insamlings- och utdelningsdagarna i de områden som omfattas av statsunderstödet.

~~Transport- och kommunikationsverket svarar för övervakning och återkrav av statsunderstöd. Bestämmelser om tillsynsuppgiften, granskningsrätten i anslutning till det, utförande av granskning, avbrytande av utbetalning samt återbetalning och återkrav av statsunderstöd finns i statsunderstödslagen.~~

35 e §

Allmänna förutsättningar för statsunderstöd för tidningsutdelning

Statsunderstöd kan beviljas en sökande som i enlighet med lagstiftningen i etableringslandet är registrerad i ett yrkes- eller näringsregister och som är införd i förskottsuppbörsregistret, och i registret över mervärdesskattskyldiga samt i arbetsgivarregistret i enlighet med lagen om förskottsuppbörd (1118/1996). Den sökande ska också ha betalat skatter, socialskyddsavgifter och sina pensionsförsäkringsavgifter och andra lagstadgade avgifter i det land där den sökande finns. Den sökande ska ha en tillräcklig ansvarsförsäkring för verksamheten i förhållande till riskerna med den bedrivna verksamheten.

Statsunderstöd kan områdesvis beviljas den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, ett distributionsföretag eller någon annan sådan sökande som har erfarenhet av den verksamhet som är föremål för urvalsförfarandet och tillräckligt med personal för att ansvara för den tjänst som är föremål för urvalsförfarandet.

Statsunderstöd kan inte beviljas en sökande som är ett sådant företag i svårigheter som avses i artikel 2.18 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

En förutsättning för beviljande av statsunderstöd är att den sökande förbinder sig att fullgöra den skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster som avses i 35 b § 1 mom. på basis av Transport- och kommunikationsverkets beslut enligt 35 b § 2 mom.

~~Närmare bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för understöd, förfarandet för ansökan om understöd, de understödsberättigande kostnaderna, understödets maximibelopp, utbetalning av understöd och redogörelsen för användningen av understödet utfärdas genom förordning av statsrådet.~~

Betänkande KoUB 22/2022 rd

35 f §

Riktande av statsunderstöd för tidningsutdelning

Transport- och kommunikationsverket kan rikta det anslag som anvisats för statsunderstödet för tidningsutdelning till understödsberättigande områden områdesvis innan urvalsförfarandet inleds, med beaktande av det uppskattade antalet prenumerationer på tidningar som delas ut i områdena och de uppskattade kostnaderna för utdelningsverksamheten i områdena.

Om det anslag som anvisats för statsunderstödet för tidningsutdelning inte efter urvalsförfarandet fullt ut räcker till för att täcka tidningsutdelningen enligt den skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster som avses i 35 b § i alla understödsberättigande områden, riktas anslaget i första hand till de områden där det finns flest tidningsprenumerationer.

35 g §

Särskild skyldighet för den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster att genomföra tidningsutdelning enligt skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster

Transport- och kommunikationsverket kan genom beslut ålägga den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster en i 35 b § avsedd temporär skyldighet som gäller i högst två år att tillhandahålla offentliga tjänster i fråga om tidningsutdelning, om

1) något av de områden som omfattas av urvalsförfarandet för statsunderstödet för tidningsutdelning blir utan ett distributionsföretag som uppfyller villkoren för urvalsförfarandet och för åläggande av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster,

2) ett område där det före urvalsförfarandet för statsunderstödet för tidningsutdelning fanns tillgång till en heltäckande morgondistribution fem dagar i veckan utesluts från nätet för morgondistribution under den pågående understödsperioden, eller

3) det anslag som anvisats för statsunderstödet för tidningsutdelning inte räcker till för att täcka alla områden som inte omfattas av ett nät för morgondistribution, varvid statsunderstödet i första hand riktas till de områden där det finns flest tidningsprenumerationer.

Transport- och kommunikationsverket bestämmer i sitt beslut enligt 1 mom. från fall till fall den tid inom vilken den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster ska inleda tidningsutdelning enligt 35 b §.

Transport- och kommunikationsverket ska i sitt beslut enligt 1 mom. bestämma en rimlig prisnivå enligt vilken den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster kan ta ut priset av tidningsutgivarna för utdelning enligt skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster.

Transport- och kommunikationsverket ska i de situationer som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten inom ramen för det anslag som anvisats för statsunderstödet för tidningsutdelning ersätta den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster för kostnaderna för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster, förutsatt att det återstår anslag. Kostnaderna ska ersättas till den del de inte täcks inom ramen för de avgifter som tillhandahållaren av samhällsomsfattande tjänster tar ut av utgivarna enligt den rimliga prisnivå som Transport- och kommunikationsverket bestämt.

Transport- och kommunikationsverkets beslut om åläggande av en skyldighet enligt 1 mom. är verkställbart även om det inte har vunnit laga kraft. I fråga om beslutet får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Betänkande KoUB 22/2022 rd

35 h §

Myndighetens rätt att få uppgifter

Transport- och kommunikationsverket har för utförande av en marknadsanalys som avses i 35 c § och för åläggande av en sådan skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster som avses i 35 b § rätt att få nödvändiga uppgifter av de distributionsföretag som är verksamma i ett område för vilket Transport- och kommunikationsverket gör eller har gjort en marknadsanalys eller ålägger en skyldighet att tillhandahålla offentliga tjänster samt av de tidningsutgivare vars tidningar delas ut i området.

Uppgifterna ska lämnas ut gratis, utan dröjsmål och i den form som myndigheten begär.

Om ett distributionsföretag eller en tidningsutgivare trots Transport- och kommunikationsverkets begäran inte lämnar ut de uppgifter som avses i 1 mom. kan Transport- och kommunikationsverket ålägga företaget att lämna ut uppgifterna. Åläggandet kan förenas med vite. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

35 i §

Statsbidragsmyndighet

Transport- och kommunikationsverket är statsbidragsmyndighet enligt 4 § 1 punkten i statsunderstödslagen.

35 j §

Uppgifter om statsunderstödet för tidningsutdelning

Transport- och kommunikationsverket följer hur statsunderstödet för tidningsutdelning verkställs och för ett separat register för detta ändamål. I registret kan följande uppgifter om statsunderstödet för tidningsutdelning, den som ansöker om understöd, understödmottagaren och användningen av understödet föras in:

- 1) den sökandes namn och kontaktuppgifter,
- 2) namn och kontaktuppgifter för den sökandes kontaktperson,
- 3) uppgifter om utdelningsverksamheten och utdelningsområdet,
- 4) uppskattningar av kostnaderna och den totala finansieringen i anslutning till utdelningen samt uppgifter om hur dessa har realiserats,
- 5) uppgifter om understöds- eller utbetalningsansökan och hur den har avgjorts samt specificerande uppgifter om understödet,
- 6) uppgifter om understöd som har beviljats och betalats ut med stöd av 35 d §,
- 7) uppgifter om granskningar och vad som iakttagits i samband med dem,
- 8) uppgifter om understöd som återkrävs av understödmottagaren samt om hur återkravet utfallit,
- 9) andra än 1—8 punkten avsedda nödvändiga uppgifter som erhållits vid behandlingen av ansökan.

Uppgifterna i registret bevaras i tre år från utbetalningen av statsunderstödet.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

37 §

Postnummersystemet

Transport- och kommunikationsverket ska se till att det finns ett postnummersystem för skötseln av postverksamheten. Det allmänna postnummersystemet är bundet till geografiska områden. Dessutom kan till enskilda kunders bruk ges postnummer som inte är bundna till geografiska områden. Ett postnummer är ett kännetecken som består av fem siffror som placeras före adresssortens namn.

Transport- och kommunikationsverket ålägger den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster eller ett annat postföretag en skyldighet att förvalta postnummersystemet. På dem som är anställda hos den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster eller hos postföretaget tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför i denna paragraf nämnda uppgifter som hänför sig till förvaltandet av postnummersystemet. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

Det postföretag som förvaltar postnummersystemet ska hålla de uppgifter som postnummersystemet innehåller offentligt framlagda på sin webbplats. Uppgifterna ska fås avgiftsfritt i en tillgänglig form så att de lätt kan laddas ner elektroniskt.

Information om ändringar i postnumren ska lämnas senast 60 dagar innan ändringen genomförs. Information om ändringen ska samtidigt lämnas i synnerhet till

- 1) de användare av posttjänster som ändringen gäller,
- 2) de kommuner som ändringen gäller,
- 3) de övriga postföretagen,
- 4) förvaltaren av befolkningsdatasystemet, räddningsmyndigheterna samt Nödcentralsverket.

Den tidsfrist som föreskrivs i 4 mom. tillämpas inte på ändringar som gäller endast enskilda adressathushåll eller ett sådant postnummer som getts till en enskild kund och som inte är bundet vid det allmänna geografiska postnummersystemet.

38 §

Adressregister

Postföretagen har rätt att för bedrivande av postverksamheten och för förmedling av andra försändelser än dem som ingår i postverksamheten förvalta ett adressregister över adressater. Ett postföretag får avtala om förvaltande av adressregistret med ett annat företag.

I adressregistret registreras utöver adressaternas namn- och adressuppgifter personbeteckning samt andra uppgifter som är nödvändiga för säkerställandet av försändelsernas frambefordran och adressaternas rättigheter. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster har för bedrivande av postverksamhet, för säkerställande av att försändelserna kommer fram och för att trygga adressaternas rättigheter rätt att från befolkningsdatasystemet få uppgifter om personbeteckningar och ändringar i dem, för- och efternamn, ändringar i dem och tidpunkten för ändringen, adressuppgifter för personer som fötts och flyttat till landet samt för personer som finns i adressregistret utan adress, uppgifter om födda och avlidna personer, om adressaternas modersmål samt om adresser som uppstår genom planläggning och utveckling av adresserna i glesbygden och om ändringar i dem, koordinater för byggnader, byggnads- och fastighetsbeteckningar, byggnadsklassificering och ändringar i byggnads- och fastighetsuppgifterna och tidpunkten för ändringarna.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

Rätten att få uppgifter gäller alla ovannämnda uppgifter om personer som registrerats i befolkningsdatasystemet, med undantag av personer som har en gällande spärrmarkering enligt lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009).

Uppgifterna i adressregistret får användas för att frambefordra försändelser samt för att kontrollera och korrigera de namn- och adressuppgifter som innehas av de avsändare som ingått avtal om adresstjänster. Namn- och adressuppgifter i adressregistret får vidarelämnas för att uppfylla adressregistrets ändamål. Sammanslutningars uppgifter i adressregistret får lämnas vidare. En personbeteckning i adressregistret får dock inte lämnas vidare.

Ett postföretag som förvaltar ett adressregister och ett företag som avtalat med detta om att förvalta adressregistret ska på begäran lämna ett annat postföretag en adressats namn- och adressuppgifter som de fått av adressaten eller av myndigheten samt uppgifter om uppdrag som gäller ändringar i utdelningen, om det andra postföretaget behöver dem för skötseln av sin postverksamhet. Postföretag ska på begäran även lämna ut de ändringar som görs i de nämnda uppgifterna alltid när uppgifterna uppdateras. Uppgifterna ska lämnas ut i en form som är användbar med tanke på skötseln av postverksamhet, på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande. För utlämnandet av uppgifter får det tas ut en avgift som baserar sig på kostnaderna för framtagningen av adressuppgifter ur adressregistret och på ordnandet av utlämnandet av dem.

Postföretag är ~~dock~~ inte skyldiga att lämna ut **de uppgifter som avses i denna paragraf**, om utlämnandet av adressuppgifterna kan äventyra ~~dataskyddet~~, den nationella säkerheten eller försvaret. Postföretag ska sända begäranden om utlämnande av uppgifter till Transport- och kommunikationsverket. Transport- och kommunikationsverket bedömer ärendet **tillsammans med säkerhetsmyndigheterna** och fattar beslut antingen om utlämnande av uppgifterna eller om förbud mot utlämnande av dem.

En registrerad kan trots vad som föreskrivs i denna paragraf förbjuda att hans eller hennes personuppgifter lämnas ut i samband med tjänster för granskning och korrigering av adresser.

Postföretaget ska avföra en uppgift ur adressregistret senast 20 år efter det att postföretaget har fått kännedom om en ändring av uppgiften.

39 §

Konstruktioner och uppgifter om placeringen som används vid utdelningen

Ett postföretag är skyldigt att ordna tillträde för ett annat postföretag till postboxar som är i dess besittning eller till någon annan sådan konstruktion där adressatens adressplats finns. Ett postföretag får ordna tillträdet på valfritt sätt som dock inte får utgöra ett hinder för ett annat postföretags verksamhet. I denna paragraf avsett tillträde ska verkställas till ett kostnadsbaserat pris samt på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska avgiftsfritt ge andra postföretag alla de adressuppgifter om den exakta placeringen av postlådorna som behövs för skötseln av deras postverksamhet. För utlämnande av exakta uppgifter om koordinaterna för postlådornas placering får den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ta ut en rimlig avgift för att täcka sina kostnader. I denna paragraf avsett utlämnande av koordinater för placeringen ska ske till ett kostnadsbaserat pris samt på villkor som är öppna för insyn och icke-diskriminerande.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster är ~~dock~~ inte skyldig att lämna ut **de uppgifter som avses i denna paragraf**, om utlämnandet av uppgifterna om placeringen kan äventyra

Betänkande KoUB 22/2022 rd

~~dataskyddet~~, den nationella säkerheten eller försvaret. Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska sända begäranden om utlämnande av uppgifter till Transport- och kommunikationsverket. Transport- och kommunikationsverket bedömer ärendet **tillsammans med säkerhetsmyndigheterna** och fattar beslut antingen om utlämnande av uppgifterna eller om förbud mot utlämnande av dem.

41 §

Leveransvillkor för samhällsomfattande tjänster

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska utarbeta leveransvillkor för de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Leveransvillkoren för de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska offentliggöras på tillhandahållarens webbplats och på begäran finnas gratis tillgängliga i pappersform.

Av de leveransvillkor som den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster följer ska framgå

- 1) rättigheterna och skyldigheterna för användarna av posttjänster och postföretaget,
- 2) de medel som användare av posttjänster har till sitt förfogande i sådana fall där en försändelse har försenats, försvunnit, blivit stulen eller skadats, eller där tjänsternas kvalitetsnormer inte har iakttagits; dessa medel ska vara klara, enkla och rimliga till sina kostnader,
- 3) rättsmedlen för användare av posttjänster,
- 4) möjligheten för användare av posttjänster att föra sådana fall där användaren och postföretaget inte har enats till behörig myndighet för behandling,
- 5) förfarandet enligt vilket avgifterna bestäms eller fastställs,
- 6) förfarandet enligt vilket användarna av posttjänster informeras om ändringar i avgifterna,
- 7) grunderna för säkerheter eller andra avvikande betalningsgarantier som krävs av posttjänstanvändare.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster får inte ha leveransvillkor som innehåller villkor eller begränsningar som är oskäligen för användarna av posttjänster. (Nytt)

En prislista över avgifterna för de posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska publiceras på tillhandahållarens webbplats och på begäran dessutom finnas gratis tillgänglig i pappersform. Om ett anbud om tillhandahållande av posttjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna lämnas eller avtal om saken ingås, ska det göras i skriftlig eller elektronisk form så att anbudets eller avtalets innehåll inte ensidigt kan ändras och så att det finns tillgängligt för båda parterna.

Användarna ska informeras om nya leveransvillkor minst 30 dagar innan ändringarna träder i kraft.

43 §

Utdelning

Brevförsändelser till småhus ska bäras ut till en postlåda som med beaktande av de lokala förhållandena är belägen på ett rimligt avstånd från adressatens adressplats. Brevförsändelser som delas ut till bostadslägenheter i höghus ska bäras ut till de enskilda höghusens fastighetsboxar eller till de enskilda lägenheternas brevinkast.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

När beslut fattas om utdelningsstället kan avseende dessutom fästas vid lokala omständigheter samt adressatens personliga specialbehov som beror på ålder, rörelsehinder eller nedsatt funktionsförmåga. Begäran om anpassning av utdelningsstället ska kunna framställas på ett för den sökande lämpligt och tillgängligt sätt.

Ankomstavi får användas vid utdelning av försändelser som ska kvitteras och postpaket samt vid utdelning av försändelser som på grund av sin storlek inte lämpar sig för utdelning. Postföretaget har rätt att på överlåtelsedokumentet för brevårsändelser som ska kvitteras anteckna adressatens personbeteckning och den handling där personbeteckningen har kontrollerats.

Adressaten kan mot en rimlig avgift ingå avtal med postföretaget om arrangemang som avviker från bestämmelserna i denna paragraf.

48 §

Transport- och kommunikationsverkets rätt att meddela föreskrifter

Transport- och kommunikationsverket får meddela närmare föreskrifter

1) om placering av anordningar och mindre konstruktioner som behövs för mottagning och utdelning av brevårsändelser,

2) om hur lokala förhållanden eller adressatens personliga specialbehov som beror på minst 75 års ålder, rörelsehinder eller nedsatt funktionsförmåga ska beaktas i postutdelningen.

55 §

Postföretags rätt att öppna slutna försändelser

Ett postföretag har inte rätt att öppna ett slutet brev.

Ett postföretag har dock rätt att öppna ett postpaket, om

1) försändelsen är skadad och det är nödvändigt att öppna den för att skydda innehållet eller konstatera dess skick,

2) det är skäl att misstänka att försändelsen kan orsaka fara för hälsa eller egendom, eller

3) det är fråga om ett i 56 § avsett obeställbart postpaket som måste öppnas för försäljning eller förstöring.

Ett postpaket får i närvaro av en annan person, öppnas av en person som Transport- och kommunikationsverket har bemyndigat för denna uppgift. Innehållet i ett öppnat postpaket får inte granskas mera än vad som behövs med beaktande av orsaken till att det öppnas. På ett öppnat postpaket ska göras de anteckningar som bestäms av Transport- och kommunikationsverket. Över öppnandet ska det upprättas ett protokoll som ska undertecknas av dem som har deltagit i öppnandet, och protokollet ska sändas till Transport- och kommunikationsverket. På personer som är anställda hos ett postföretag tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som nämns i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

Om ett postpaket som avses i 2 mom. 3 punkten innehåller ett förtroligt meddelande ska det befordras till adressaten eller, om inte adressaten framgår av försändelsen, till Transport- och kommunikationsverket för behandling.

Betänkande KoUB 22/2022 rd

75 §

Tvångsmedel

Om ett postföretag eller någon annan tillhandahållare av tjänster bryter mot denna lag eller mot bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den eller mot Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/644 om gränsöverskridande paketleveranstjänster, kan Transport- och kommunikationsverket ge en anmärkning eller ålägga företaget att rätta sitt fel eller sin försummelse.

Transport- och kommunikationsverket kan förena ett beslut som avses i 1 mom. med vite eller med hot om att verksamheten helt eller delvis avbryts eller att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad. Bestämmelser om vite, hot om avbrytande och hot om tvångsutförande finns i viteslagen.

Kostnaderna för en åtgärd som vidtagits på den försumliges bekostnad betalas i förskott av statens medel. Kostnaderna är direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivningen av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Denna lag träder i kraft den 20. Bestämmelserna i 2 § 11—14 punkterna och kapitel 6 a träder dock i kraft **den 20** och gäller till och med den 31 december **2029**.

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att statsrådet noga bevakar befordringstiderna för postutdelningen för att inte postförsändelser som sänts av myndigheter och som är relevanta för rättssäkerheten ska fördröjas eller komma fram senare på grund av utdelningen och att statsrådet vid behov vidtar både praktiska och lagstiftningsmässiga åtgärder.*
2. *Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en lag om mediestöd som syftar till att trygga lokaltidningarnas betydelsefulla roll i informationsförmedlingen.*

Betänkande KoUB 22/2022 rd

Helsingfors 12.1.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Suna Kymäläinen sd
vice ordförande Ari Torniainen cent
medlem Heikki Autto saml
medlem Sandra Bergqvist sv
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Petri Huru saf
medlem Juho Kautto vänst
medlem Jari Kinnunen saml
medlem Jouni Kotiaho saf
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Joonas Könttä cent
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mirka Soinikoski gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.

Betänkande KoUB 22/2022 rd
Reservation

Reservation

Motivering

Vi sannfinländare i utskottet anser att den nu aktuella propositionen i huvudsak är bra och välkommen. Utvecklingen inom postsektorn har lett till en klar minskning av postvolymerna. Vi ser också positivt på att propositionen strävar efter att göra lagstiftningen om skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster mindre omfattande och smidigare, så att de framtida posttjänsterna kan genomföras effektivt och med beaktande av konsumenternas behov. Vi anser att detta är viktigt.

I och för sig är vi dock oroad över att uttalandet om mediestödet enligt oss inte är relevant i denna situation.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner uttalandet i reservationen (Reservationens förslag till uttalande) och

att riksdagen forkastar utskottets förslag till uttalande 2.

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet strävar efter att utreda behovet av en lag om stöd för mediedistribution som syftar till att trygga lokaltidningarnas roll i informationsförmedlingen.

Helsingfors 12.1.2023

Sheikki Laakso saf
Petri Huru saf
Jouni Kotiaho saf